

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2007-4-150 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 08-06/63-20
Karar Tarihi : 17.1.2008

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN,
Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE

B. RAPORTÖRLER : Dr. Oğuzkan GÜZEL, K. Oğuz KARAKOÇ,
Sinan BOZKUŞ, Hale SAĞLAM

**C. BAŞVURUDA
BULUNAN**

20 : Bankalararası Kart Merkezi A.Ş.
Temsilcileri: Prof. Dr. Erden KUNTALP, Av. Dr. Güzin
PEKGÜÇLÜ, Av. Işın AÇAN
Reşit Galip Cd. Hirfanlı Sk. No:7/3-4 GOP/Ankara

D. İLGİLİ TARAF : Bankalararası Kart Merkezi A.Ş.
Nispetiye Cd. Akmerkez E3 Blok K:3 34337 Etiler/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Bankalararası Kart Merkezi A.Ş. (BKM)'nin, Yönetim Kurulu kararlarıyla, kredi kartlarına ilişkin ortak takas komisyonu oranı belirlemesine yönelik süresiz muafiyet talebi.

30 **F. DOSYA EVRELERİ:** Dosya konusu uygulamaya ilişkin bir şikayet üzerine yapılan önaraştırma sonucunda, 23.12.2003 tarih, 03-82/997-M sayılı Kurul kararı ile BKM hakkında soruşturma başlatılmıştır. Soruşturma kararını takiben, ilgili teşebbüs birliği, 15.1.2004 tarihinde, BKM'nin faaliyetlerine ilişkin bireysel muafiyet başvurusunda bulunmuş, bunun üzerine Kurul 22.4.2004 tarih, 04-27/325-M sayılı kararı ile bu başvuruyu da soruşturma kapsamında değerlendirmiştir.

40 Soruşturmaya ilişkin 1.7.2005 tarih, 05-43/602-153 sayılı Kurul kararı çerçevesinde, BKM, takas komisyonu oranının hesaplanmasına yönelik formülde gerekli değişiklikleri yaparak 8.11.2005 tarih, 7834 sayılı yazı ile Kuruma başvuruda bulunmuştur. Kurulun 4.1.2006 tarih, 06-01/9-4 sayılı kararı ile uygulamaya 8.11.2005 tarihinden itibaren iki yıl süre ile muafiyet tanınmasına karar verilmiştir.

Son olarak, Kurum kayıtlarına 5.9.2007 tarih, 5867 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 11.1.2008 tarih, 2007-4-150/Öİ-08-OG sayılı Muafiyet Ön İnceleme

08-06/63-20

Raporu aynı tarih, REK.0.08.00.00-120/11 sayılı Başkanlık önergesi ile 08-06 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Raporda,

50 - BKM'nin, Yönetim Kurulu kararlarıyla ortak takas komisyonu belirlemesinin, 4054 sayılı "Rekabetin Korunması Hakkında Kanun" kapsamında bir teşebbüs birliği kararı olduğu ve Kanun'un 4. maddesinin "*Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi*" şeklindeki (a) bendine aykırılık oluşturduğu,

- Kartlı ödeme sistemleri pazarının kendine özgü koşulları nedeniyle, birlikte takas komisyonu belirlenmesi faaliyetinin, bazı koşulları sağlaması halinde Kanun'un 5. maddesi kapsamında muafiyetten yararlanabileceği, ancak şu anda uygulanan haliyle bu koşulların gerçekleşmediği,

60 - Çok taraflı takas komisyonu uygulamasına Kanun'un 5. maddesi kapsamında muafiyet tanınabilmesi için, BKM tarafından uygulanmakta olan formülde "fonlama maliyeti" bölümünde kullanılan, fonlama gün sayısının hesabında, ödeme günlerinin azami 10 gün olarak hesaplanması ve formül sonucunda oluşan BSMV etkisi dahil toplam oranın BKM'nin internet sayfasında yayınlandığının Kurum'a 15 gün içerisinde tevsik edilmesi halinde muafiyet tanınması gerektiği,

- Muafiyetin süresinin, takas komisyonu formülüne bankalarca sağlanan verilerin bağımsız denetimden geçmesi ile oluşacak veri güvenliğinin henüz sağlanamamış olması nedeniyle, şartların yerine getirildiğinin tevsik edilmesinden itibaren 15.4.2009 tarihine kadar belirlenmesinin uygun olacağı, görüşüne yer verilmiştir.

70

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

H.1.2. İlgili Ürün Pazarı

İnceleme konusu olayda, takas komisyonu oranının BKM yönetiminde yer alan bankalar arasında birlikte tespit edilmesine yönelik muafiyet incelemesi yapılmaktadır.

80 Takas komisyonu oranının seviyesi, dolaylı olarak üye işyerlerinin anlaşmalı bankalara ödedikleri işyeri komisyonu oranlarına etki etmektedir. Diğer bir deyişle takas komisyonu, bankalar tarafından üye işyerlerine verilen kredi kartı ile ödeme hizmetinin maliyetini oluşturan önemli bir kalem olarak ortaya çıkmakta ve bu maliyet hizmet bedeli olarak işyeri komisyonuna yansıtılmaktadır.

İlgili ürün pazarı belirlenirken nakit ve çek, plastik kartlarla ikame edilebilir nitelikte kabul edilmemelidir. İşyerleri açısından kartla satışı durdurmaları halinde katlanacakları gelir kaybı, üye işyeri komisyonlarında artışla birlikte genel fiyat

90 seviyelerindeki yükselme sonucunda katlanacakları gelir kaybından yüksek olacaktır. Tüketiciler açısından ise nakit kullanımı, riskli ve büyük miktartlı alımlar için uygun olmayan bir yöntemdir ve kartlı ödeme ile ikame edilebilir nitelikte değildir. Ülkemizde vadeli çek uygulaması bulunması nedeniyle çek, tüketici açısından kredi kartı ile ikame edilebilir nitelikte gözükse de, işyerleri açısından daha riskli bir ödeme aracı olması nedeniyle satış noktalarında özellikle perakende alımlarda kabul görmemektedir. Ayrıca çekler uygulamada vadeli çek şeklinde gerçekleşse de hukuki bakımdan ibrazı ile ödemesi gerçekleşmesi gereken kıymetli evrak niteliğindedir. Dolayısıyla kredi kartlarının sahip olduğu ödeme vadesi imkanına hukuken sahip bulunmamaktadır.

100 Banka kartı ve kredi kartlarının ödeme sistemleri içindeki yeri de her ne kadar işyerlerinin kabulü açısından ikame edilebilir nitelikteyse de, tüketici açısından ikame edilebilir nitelikte değildir. Banka kartı ile ödeme yapmak için müşteriye ait vadesiz hesapta mevduat bulunması gerekmektedir; ancak kredi kartı daha sonra ödeme yapmaya imkan vermesi nedeniyle hem kredi, hem ödeme aracıdır.

Bu çerçevede BKM'nin takas komisyonu oranını belirlemesine yönelik ilgili ürün pazarı "kredi kartı ile ödeme hizmetleri pazarı" olarak belirlenmiştir.

H.1.3. İlgili Coğrafi Pazar

110 Kredi kartı ile ödeme hizmetleri faaliyetleri ülke genelinde aynı sistemle uygulanmaktadır. Ülke dışında kullanılan kredi kartları ile yabancıların ülke içinde kullandıkları kredi kartlarına ait ödeme hizmetleri farklı bir sistemle yürütülmekte olup, inceleme konusu kapsamında bulunmamaktadır. Kredi kartı ile ödeme hizmetlerinin ülke içinde aynı şekilde gerçekleştirilmesi nedeniyle, ilgili coğrafi pazar "Türkiye Cumhuriyeti Sınırları" olarak tespit edilmiştir.

H.2. Yapılan Tespitler

Dosya konusu başvuru, daha önce Kurul kararlarına konu olmuş ve bu kararların devamı niteliğinde bir başvurudur.

H.2.1. BKM'nin 15.1.2004 Tarihli Muafiyet Başvurusu

120 Başvuruda, BKM Yönetim Kurulu kararları çerçevesinde belirlenen takas komisyon oranlarının, karar kapsamında olan banka veya kredi kuruluşlarının ticari kararlarını özgürce almalarını engelleyen hiçbir hükmü veya etkisinin bulunmadığı, karar kapsamında bulunan kuruluşların ikili anlaşmalar yoluyla (ekonomik anlamda makul görülmemekle birlikte) kendi aralarında farklı takas komisyon oranları belirlemekte özgür oldukları, BKM'nin bu nitelikte bir anlaşmayı engelleyecek hiçbir gücünün bulunmadığı belirtilmiştir.

130 Bunların yanı sıra başvuruda, takas komisyonunun kartlı ödeme sisteminin temel unsurlarından biri olduğu aktararak, başarılı bir kartlı ödeme sistemi için, kart kabul eden bankalar ile kart ihraç eden bankaların birbiri ile bağlantılı çalışmalarının gerektiği, bu çalışma sisteminde kart ihraç eden bankanın maliyetlerini karşılayacağı geliri elde etmesinin takas komisyonları ile mümkün olacağı, bu sistemin sadece kart ihraç eden bankaya bir gelir elde etmek imkanı

yaratmadığı, aynı zamanda kart hamilleri ve işyerlerinin de menfaatlerine uygun bulunduğu, bu durumun kart ihraç eden bankaların kredi kartlarının tüm dünya üzerinde mümkün olduğunca çok noktada ödeme aracı olarak kabul edilmesi, kart hamillerinin de nakit para veya diğer ödeme araçlarını kullanmak zorunluluğundan kurtarması şeklinde gerçekleştiği ifade edilmiştir. Ayrıca, kredi kartı kullanımının tüketicileri yanlarında çok miktarda nakit para taşımanın getirdiği risklerden koruduğu, tüketicilere ödeme kolaylığı sağladığı, kredi kartı ile yapılan alışverişlerde kart hamili olan tüketicilerin kart ihraç eden bankaya olan borçlarını harcamayı yaptıktan yaklaşık bir ay sonra ödedikleri, kredi kartı hamilleri olan tüketicilerin sağladığı faydalar olarak açıklanmıştır. Kredi kartı kabul eden işyerlerinin faydaları da, kart kabul eden bankalarla anlaşmalı olan işyerlerinin mümkün olduğunca çok sayıda kullanıcısı olan kart markalarını kabul etmesi sonucu işyerinin satışını artırmak şeklinde açıklanmıştır.

140

Takas komisyonu alınmaması halinde ortaya çıkabilecek mahzurlar; kart ihraç eden üyelerin maliyetleri karşılanmayacağından, kart ihraç etmenin bankalar için ekonomik karlılık sağlayan bir faaliyet olarak görülmesinin mümkün olmayacağı, bu durumda da ya kart ihraç edilmeyeceği ya da bu maliyetin tamamının kart hamillerine yansıtılması dolayısıyla kart hamillerinden tahsil edilecek ücretlerin çok yükseleceği, kart hamili ücretlerinin yükselmesinin kartla yapılan ödemelerin diğer ödeme türlerine (nakit, çek) göre pahalı olmasına sebep olacağı ve nakit/çek kullanımına geri dönüşün hızlanacağı, bu durumda ise, ödemelerin nakitle yapılması halinde tüketicilerin yanında yüksek miktarlarda nakit para bulundurmalarından kaynaklanan güvenlik sorunları veya işlem anında yeterli paraya hiç sahip olmamalarından kaynaklanan alım gücünün, çek keşidesi işleminin zaman alması, karşılıksız çek riski, ekonominin kayıt altına alınmaması gibi sorunların yeniden gündeme gelebileceği şeklinde sayılmıştır.

150

Takas komisyonu oranının, ortak belirlenmesi yerine her bir kart ihraç eden banka ve kart kabul eden banka tarafından ikili anlaşma ile tek tek belirlenmesi halinde ise, bir işyerinde gerçekleştirilen alışveriş işleminin kart hamilinin kartını ihraç eden banka ile işyerinde bulunan POS makinesiyle işlemin yapılmasına olanak sağlayan bankanın farklı olması durumunda büyük karışıklık çıkacağı aktarılmıştır. Ayrıca kart ihraç eden bankanın ve kart kabul eden bankanın aralarında bu nitelikte bir işleme olanak verecek şekilde ikili bir anlaşma sonucunda özel bir komisyon oranı belirleyebilmeleri için -dünya üzerinde 25.000 bankanın Kartlı Ödeme Sistemlerinin üyesi olduğu düşünüldüğünde- 625 milyon ikili anlaşma yapılması gerekmesi, yapılan her ikili anlaşmanın maliyetlerinde değişikliklerin yaşandığı her durumda yeniden revize edilmesinin zorunlu olması ve bu işlemlerin de bankalara fazladan bir yük getirecek olması alternatif sistemin olumsuzlukları olarak sayılmıştır. Kart ihraç eden ve kart kabul eden bankaların aralarında herhangi bir ikili anlaşma yapmamaları veya yapamamaları halinde ise, işlemlerin hiç gerçekleştirilemeyeceği ve bu durumda kredi kartı kullanımının giderek azalarak, buna bağlı olarak kredi kartı kullanımının ekonomiye getireceği artı değerlerin de ortadan kalkacağı açıklanmıştır.

160

170

Muafiyet başvurusunda yer alan bu bilgiler doğrultusunda, takas komisyonunun belirlenmesine ilişkin BKM tarafından alınan kararların 4054 sayılı Kanun'un 5.

maddesinde belirtilen şartları karşılıyor olmasına binaen, aynı Kanun'un 4. maddesi hükümlerinden muaf tutulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

H.2.1.1. Muafiyet Konusu BKM Takas Komisyonu

180 Takas işlemleri Türkiye içindeki işlemler için BKM tarafından yürütülmekte olup takas komisyonları da yine aynı kuruluş tarafından belirlenmektedir. Takas komisyon oranı BKM yönetim kurulu tarafından genel olarak yönetim kurulu üyesi bir bankanın önerisi üzerine değerlendirilmekte ve gerek görülürse değiştirilmektedir. İhraççı bankalar tarafından kabulcü bankalara uygulanan takas komisyonu kabulcülere maliyet olarak yansımakta olduğundan, kabulcüler de bu maliyeti üye işyerlerine, işyeri komisyonu olarak yansıtmaktadır. Aslen bir hizmet bedeli olup ihraççı tarafından kabulcüye uygulanan takas komisyonu bütün bankalar arasında aynı oranda uygulanmaktadır.

190 Takas işlemlerinin BKM gibi bir kuruluş tarafından yapılmadığı durumlarda, bu işlemler bizzat Visa veya Mastercard kuruluşları tarafından yapılmaktadır. Kredi kartı ihraç etmek isteyen bir kuruluş, öncelikle ilgili kartlı ödeme kuruluşuyla (Visa, Mastercard vb.) bir lisans sözleşmesi imzalamak zorundadır. Lisans sözleşmesi imzalayıp kart ihraç etmeye hak kazanan bir kuruluşun ihraç ettiği bütün kartlar, o kartlı ödeme ağının kurulu olduğu her yerde kullanılabilir. Örneğin Türkiye'de bir kuruluşun kredi kartı alan bir kart hamili yabancı bir ülkede kartıyla alışveriş yaptığında, onay ve takas işlemleri ilgili kartlı ödeme sistemi kuruluşu (Visa, Mastercard vb.) aracılığıyla gerçekleştirilmekte, uygulanan takas komisyonu ise Visa ve Mastercard'ın uluslararası düzeyde tespit etmiş olduğu orana göre belirlenmektedir. Yurtiçi kullanımlarda ya BKM benzeri bir kuruluş bu işlemleri üstlenmekte ya da yurtiçi takas da yine Visa veya 200 Mastercard bünyesinde yapılmaktadır. Türkiye'de de, BKM'nin olmaması durumunda bu işlemler söz konusu kartlı ödeme sistemleri aracılığıyla gerçekleştirilebilecektir. Ancak, takas işlemlerinin bizzat Visa veya Mastercard tarafından yapılması daha pahalıya mal olmaktadır.

H.2.1.2. BKM Tarafından Belirlenen Takas Komisyonu Oranının Hesaplanmasında Kullanılan Maliyet Kalemleri

210 Dosya mevcudu bilgilere göre, özel bir danışmanlık şirketinin hazırladığı, takas komisyonunun hesaplanmasında dikkate alınan maliyet kalemleri aşağıdaki şekildedir:

H.2.1.2.1. Fonlama Maliyeti

Bankalar tarafından ihraç edilen kredi kartlarının, kart hamillerince harcamaları finanse etmek için kullanılması, bankalara, yapılan harcamayı fonlamalarından kaynaklanan bir maliyet yüklemektedir. Çünkü kart hamilleri yapılan harcamanın bedelini bankaya anında ödememekte, ödeme yapmadan geçirdikleri süre boyunca da banka tarafından finanse edilmektedirler. Bu durum ihraççı bankalara bir maliyet yüklerken, kabulcü bankalara ve üye işyerlerine birtakım faydalar getirmektedir. İhraççı bankanın yüklendiği bu maliyetin paylaşılması amacıyla, takas komisyonu oranı içine fonlama maliyeti de katılmıştır.

08-06/63-20

220 Fonlama maliyeti hesaplanırken öncelikle zamanında ödenen ve ödenmeyen kredi kartı bakiyeleri ayrıştırılmış ve her iki tür bakiyenin ortalama fonlama gün sayısı ve kredi kartı ile yapılan alışveriş içindeki oranları hesaplanmıştır. Bankalardan alınan verilerle, zamanında ödenen bakiyenin fonlama gün sayısı 27,2, zamanında ödenmeyerek faiz işletilen bakiyenin fonlama gün sayısı ise 17,5 olarak hesaplanmıştır.

H.2.1.2.2. Batak Maliyeti

230 Batak maliyeti, kredi kartı ihraççısının finanse ettiği müşteriden takip sonucunda tahsil edemediği, “zarara atılan” kredi borcudur. Bankalar batak maliyet kalemini takas komisyon oranına dahil etmelerini kart sahiplerinin batağa düşmeden önce, batağa sebep olma olasılıklarının göz önüne bulundurulması gerekliliği olarak açıklamışlardır. Bu tutar operasyonel maliyet kalemleri arasında önemli bir yer tutmaktadır.

H.2.1.2.3. Otorizasyon Maliyeti

Bankaların otorizasyon ile operasyonel maliyetlerini içermekte olup, personel, bilgisayar zamanı, yazılım gibi maliyetlerden oluşmaktadır.

H.2.1.2.4. Sahtekarlık maliyeti

240 Bir kart hamilinin kartının, yasal olmayan bir şekilde başka bir kişi tarafından kullanılması veya sahte kart basılarak kullanılması gibi durumlarını anlatmak için kullanılmaktadır. Bankalar tarafından BKM'ye bildirilen sahtekarlık maliyetleri, sahtekarlık ve sahtekarlığı önleme ile ilgili operasyonel (personel, yazılım vb.) maliyetleri kapsamakta olup, sahtekarlıktan doğan maddi kayıpları içermemektedir. Sahtekarlıktan doğan maddi kayıplar, “zarara atılan miktar” adlı başka bir kalem altında toplanmaktadır.

H.2.1.2.5. Harcama İtirazı Maliyeti

250 Tersibraz da denilen bu maliyet, kredi kartı hamilinin kendi kartıyla yapılan bir alışverişin, kendisi tarafından yapılmadığının ispat edilmesi durumunda, kredi kartına yüklenen meblağın kart hamiline geri ödenmesi durumunu anlatmakta olup, BKM yetkilileri tarafından verilen bilgilere göre, bu kalem, zarara atılan tutardan çıkarılmakta ve takas komisyonuna yansıtılmamaktadır. Tersibraz kalemi altında takas komisyonuna eklenen maliyetler, tersibrazla ilgili operasyonel maliyetleri kapsamaktadır.

Yukarıda sayılan maliyet kalemleri toplamda operasyonel maliyetleri oluşturmaktadır. Takas komisyonu ise aşağıdaki formüle göre hesaplanmaktadır:

$$\frac{\%TRLBR * FonlananGünSayıSayıs}{365} + OperasyonelMaliyetler = \%TakasKomisyonOram$$

260

Bir başka ifadeyle, Takas Komisyonu Oranı (%) = Fonlama Maliyeti (%) + Operasyonel Maliyetler (%) şeklindedir.

H.2.1.3. 1.7.2005 tarih ve 05-43/602-153 sayılı Soruşturma Nihai Kararı

270 Soruşturma sonunda alına Kurul kararında özetle; belirlenen takas komisyonunun kredi kartı faiz oranları ve üye işyeri komisyon oranlarının belirlenmesinde bir maliyet unsuru olduğu, konunun etkin bir kamusal denetimi gerektirdiği, çünkü, bankaların kendi aralarında topladıkları verilerle ortaya koydukları komisyon oranının sağlıklı verilere dayanmadığı, denetimden geçirilmiş sağlıklı verilerle oluşturulacak maliyet bazlı bir oranın saptanması amacıyla belirlenen komisyon oranına iki yıl için bireysel muafiyet tanınabileceği belirtilmiştir. Ancak bu muafiyetin tanınabilmesi bakımından belirlenen komisyon oranında kullanılan parametrelerden faiz oranının T.C. Merkez Bankası (TCMB) gecelik faiz oranı olarak değiştirilmesi ile batak maliyeti unsurunun formülden çıkarılması şartlarının gerçekleştirilmesi gerektiği karar altına alınmıştır.

280 Ayrıca, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)'na kredi kartı sisteminin işleyişi ile ilgili düzenleme ve denetleme yapma yetkisinin kendilerine tanınması gerektiğine ve T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na 4822 sayılı "Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"la getirilen ilave ödeme yasağı hükmünün kaldırılmasına dair bir Kurul görüşü gönderilmesine karar verilmiştir.

H.2.1.4. Soruşturma Nihai Kararı Sonrasındaki Gelişmeler

290 BKM söz konusu kararda getirilen şartların sağlanması için tanınan süre içerisinde takas komisyonu oranında gerekli değişiklikleri yaparak Kurum'a başvuruda bulunmuştur. Bu yazıda Kurulca getirilen önerilen yerine getirilmesi için yapılanların yanı sıra Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi'nin, formül uyarınca belirlenen takas komisyonu oranına eklenmesi talebine de yer verilmiştir. Buna göre 6802 sayılı "Gider Vergileri Kanunu" uyarınca bankaların gerçekleştirmiş oldukları her işlemde banka ve sigorta muameleleri vergisi doğmakta ve bu verginin mükellefi de bankalar olmaktadır. Bu nedenle, söz konusu verginin bankalara yüklenen bir maliyet olduğu iddia edilerek, bu maliyetin takas komisyonu oranına dahil edildiği bildirilmiştir.

Rekabet Kurumu tarafından yapılan inceleme sonucunda, gerekli şartların yerine getirildiğinin saptanması ve takas komisyonuna eklenen son maliyet kaleminin bir problem teşkil etmemesi üzerine, Kurulun 4.1.2006 tarih ve 06-01/9-4 sayılı kararı ile ortak takas komisyonu uygulamasına 8.11.2005 tarihinden itibaren iki yıl süre ile muafiyet tanınmasına karar verilmiştir.

300 Öte yandan, "Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Tarafından Yapılacak Denetime İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik"te 10.3.2007 tarihli, 26458 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren değişiklik ile 5464 sayılı "Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu"na uygunluk açısından denetim ve gözetim yetkisinin BDDK'ya verildiği belirlenmiştir.

H.2.2. Yapılan Görüşmeler ve Kurumumuza İletilen Görüşler

310 BKM'nin Kurum kayıtlarına 5.9.2007 tarihinde giren, takas komisyonu oranının bankalar tarafından ortak belirlenmesine ilişkin muafiyet başvurusu üzerine, görevli Raportörlerce BKM ve BKM üyesi bankalar ile görüşülmüş, tüketici dernekleri ve bazı ticaret odalarına yazılar yazılarak konu ile ilgili görüşlerini Kuruma göndermeleri istenmiştir. Ayrıca konu ile ilgili düzenleyici kurumlar olmaları nedeniyle TCMB ve BDDK'ya da takas oranlarının belirlenmesine ilişkin herhangi bir düzenleme ve denetleme yapıp yapılmadığına dair yazılar yazılmıştır.

H.2.2.1. Düzenleyici Kurumların Görüşleri

H.2.2.1.1. TCMB'nin Konuya İlişkin Görüşleri

320 TCMB'ye gönderilen yazıda takas komisyonlarının belirlenmesine yönelik TCMB tarafından herhangi bir düzenleme çalışmasının olup olmadığı ve bu hususun TCMB'nin görev ve yetki alanında bulunup bulunmadığı konularında bilgi istenmiştir. Anılan Kurumun cevabi yazısında özetle; 5464 sayılı "Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu"nun, kanunlaşma sürecinde, TCMB'nin temel görev ve yetkileri ile uluslararası standartlar göz önüne alınarak, anılan Kanun'da takas ve hesaplama sisteminin gözetim ve denetim sorumluluğunun TCMB'ye ait olacağı hususunun açıkça belirtilmesinin uygun olacağını muhtelif yazılarda BDDK'ya bildirildiği, ancak söz konusu Kanun'un bu şekilde yürürlüğe girmediği ve Taslağın, takas işlemlerine yönelik usul ve esasların TCMB'nin görüşü alınarak BDDK tarafından belirleneceği şeklinde yasalaştığı bildirilmiştir. Ayrıca, 5464 sayılı Kanun uyarınca BDDK tarafından hazırlanan "Banka Kartları ve Kredi Kartları Hakkında Yönetmelik Taslağı" çalışmaları sırasında BDDK'ya iletilen görüşlerin de Yönetmelikte yer almadığı belirtilerek, mevcut Kanun ve Yönetmelik uyarınca takas komisyonuna ilişkin TCMB'ye doğrudan bir yetki tanınmadığı, dolayısıyla TCMB tarafından yürütülen bir düzenleme çalışmasının da bulunmadığı ifade edilmiştir.

H.2.2.1.2. BDDK'nın Konuya İlişkin Görüşleri

340 BDDK'nın konuya ilişkin cevabi yazısında, özetle; 5464 sayılı Kanun ve bu Kanun'a dayanılarak hazırlanan "Banka Kartları ve Kredi Kartları Hakkında Yönetmelik" uyarınca denetimin BDDK tarafından yerine getirileceği belirtilmiş, "BDDK Tarafından Yapılacak Denetime İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" doğrultusunda anılan Kanun ve Yönetmeliğe uygunluğun gözetim ve denetiminin, BDDK Denetim Daire Başkanlığı tarafından yerine getirileceği ifade edilmiştir. Ayrıca anılan Yönetmelik uyarınca BDDK tarafından gerekli görülmesi halinde bu yetkinin TCMB ile birlikte kullanılabileceği hususları bildirilmiştir. Yazıda, ayrıca, takas komisyonu oranlarında rekabet hukukuna aykırı bir durumun ortaya çıkmasının ise Rekabet Kurumu'nun yetki alanı içinde bulunduğu açık olduğu belirtilmiştir.

350

H.2.2.2. Dernek ve Odalardan İstene Görüşler ve Gönderilen Yazılar

Görevli Raportörlerce, BKM'nin Kuruma yaptığı muafiyet başvurusu çerçevesinde, konu ile ilgili olduğu değerlendirilen kuruluşlardan takas komisyon oranının belirlenmesi hususundaki görüşleri istenmiştir.

Gönderilen yazılar üzerine Kuruma ulaşan cevaplar şu şekildedir:

H.2.2.2.1. Türkiye Akaryakıt Bayileri Petrol ve Gaz Şirketleri İşveren Sendikası (TABGİS)'nin Konuya İlişkin Görüşleri

360 TABGİS'in konu hakkındaki yazısında, özetle, kredi kartı takas komisyon oranlarının belirlenmesinde kullanılan maliyet kalemlerinin sağlıklı bir denetimden geçtiğinin düşünülmediği belirtilmiştir.

TABGİS'in yazısında, bankaların kredi kartı işlem bedellerini üye işyerlerine geri ödemesinde başlıca iki yol bulunduğu, bunlardan ilkinin kredi kartı tutarının faizi kesilerek ertesi gün üye işyeri hesabına geçirildiği sistem olup, bu sistemde (Gecelik Faiz Ortalaması/365)*Fonlama Gün Sayısı+Operasyonel Maliyet formülü kullanıldığından fonlama gün sayısının büyük önem arz ettiği ifade edilmektedir. Fonlama gün sayısının doğru bir şekilde hesaplanmasına dair herhangi bir kamu denetiminin olup olmadığı hususunda herhangi bir bilgilerinin bulunmadığı belirtilmiştir.

370 Geri ödemede kullanılan ikinci yol ise, tutarın hiç faiz kesilmeden üye işyeri hesabına geçirilmesidir. Bu yöntemde herhangi bir formül ortaya konmamış olup, bankalar kendi POS'larından geçen kredi kartlarında 25 gün, kendi POS'larından geçen banka kartlarında ise işlem bedellerini 45 gün sonra üye işyeri hesaplarına aktarmaktadırlar.

TABGİS, takas komisyon oranlarının, yüksekliği nedeniyle üye işyerleri tarafından fiyatlara yansıtıldığını ve ülkemizin ana sorunu olan enflasyonu tetiklediğini iddia etmiş ve her ne kadar akaryakıt sektöründe mümkün olmasa da, bazı sektörlerde kredi kartı ile değil de nakit ödenirse iskonto yapılacağı şeklinde örtülü mal ve hizmet pazarlama yöntemleri oluştuğunu belirtmiştir. Ayrıca, 1.7.2005 tarih ve 05-43/602-153 sayılı Rekabet Kurulu kararı çerçevesinde, Kurum tarafından, 4077 sayılı Kanun'da yer alan ilave ödeme yasağının değiştirilmesine yönelik olarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na gönderilen görüşün dikkate alınmadığı ve yasağın halen devam etmekte olduğu dile getirildikten sonra aşağıdaki hususlar talep edilmiştir:

- BKM'ye tanınan 2 yıllık muafiyet süresinin dolması sonucu aynen ve süresiz muafiyet talebine müsaade edilmemelidir.

390 - AB ülkelerinde aynen uygulandığı şekliyle kredi kartı konusundaki gün sayısı dahil tüm parametreler bağımsız bir hesap inceleme kuruluşuna veya akademik çevreye maliyet unsurlarıyla birlikte inceletilmeli, çıkacak sonuçlara göre hızla değişen dünyadaki ekonomik koşullar da göz önüne alınarak, BKM'ye sınırlı zaman süresi için gerektiği şekliyle muafiyet tanınmalıdır.

H.2.2.2.2. Tüketici Dernekleri Federasyonu'nun (TÜDEF) Konuya İlişkin Görüşleri

400 TÜDEF'in cevabi yazısında, özetle; Rekabet Kurulu'nun önceki kararında yer alan 4077 sayılı Kanun'da yer alan ilave ödeme yasağının kaldırılmasına yönelik Kurul kararına katılmalarının mümkün olmadığı, çünkü anılan Kanun'un alışverişlerde zayıf taraf olan tüketiciyi korumaya yönelik olduğu belirtilmektedir. Bu hükmün kaldırılması durumunda tüketicilerin takas komisyon maliyetlerine de katılmak zorunda bırakılacağı, hâlihazırda işyerlerinin zaten bu oranları fiyatlara yansıtarak tüketicilerin ödemelerine neden oldukları ifade edilmiştir. TÜDEF tarafından, ayrıca, Danimarka'da olduğu gibi takas oranlarının tamamen kaldırılması gerektiği, BKM tarafından talep edilen muafiyet süresinin çok uzun olduğu ve şartların uygun olması halinde 2 yıllık muafiyet süresinin yeterli olduğu görüşleri belirtilmiştir.

H.2.2.2.3. Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK)'nin Konuya İlişkin Görüşleri

410 TESK'in konu hakkındaki yazısında, özetle, bahsi geçen konuda bir kamu denetiminin zorunlu olduğu ve takas oranının hesaplanması için sağlıklı bir denetimden geçen verilerin kullanılması gerektiği, belirlenen takas komisyonu oranlarının bir maliyet unsuru olarak perakende satış yapan esnaf ve sanatkârlara yansıtılmamasının uygun olacağı hususları ifade edilmiştir.

H.2.2.2.4. Türkiye Bakkallar ve Bayiler Federasyonu'nun Konuya İlişkin Görüşleri

420 Federasyon'un yazısında, TESK ile aynı hususlar ifade edilmiştir.

H.2.2.2.5. Birleşmiş Markalar Derneği (BMD)'nin Konuya İlişkin Görüşleri

430 BMD tarafından gönderilen yazıda, özetle, takas oranlarının hesaplanmasında kullanılan fonlama gün sayısının yeniden değerlendirilerek formüle monte edilmesinin uygun olacağı, bu bağlamda halen 26 gün olarak kabul edilen fonlama gün sayısının, alışveriş tarihi ile son ödeme tarihi arasında geçen 40 günlük sürenin ortalaması olan 20 gün olarak uygulanması gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca bankalar tarafından üye işyerlerine uygulanan komisyon oranlarının takasa girmeyen işlemler için de uygulandığı ve bunun önlenmesi gerektiği belirtilmiştir. BMD tarafından dile getirilen diğer bir husus da BKM tarafından belirlenen oranların üye işyerleri tarafından bilinmemesi olup, bu konuda da BKM'nin ortaya çıkan oranları herkesin ulaşabileceği şekilde açıklaması gerektiği şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

BMD tarafından getirilen diğer öneriler ise şu şekildedir:

- Halen yürürlükte olan formülün sonucuna, - 0,25 operasyonel maliyet tasarrufu göstergesi monte edilerek uygulanması, bankacılık sisteminde BKM aleyhine çok ciddi bir sonuç doğurmayacaktır.

440 - BKM'nin halen uyguladığı ortak takas komisyonu formülünün bileşenlerinin BMD'ye bildirilmesi ve örnekteki formülde yer alan göstergeler sonucunda bulunan oranların (fonlama gün sayısının 20 gün olarak kabul edilerek formüle yerleştirildiği takdirde ortaya çıkan oranlar) uygulanması şartı ile ve yine 2 yıl sonra yeniden değerlendirilmek üzere muafiyet devam ettirilmelidir.

- Bankaların fonlama maliyetlerinde oluşacak tasarruf oranını, aynı oranda üye işyerlerine uygulamasının sağlanması uygun olacaktır.

H.2.2.2.6. İstanbul Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Perakendecileri Derneği'nin Görüşleri

Derneğin yazısında, TABGİS tarafından Kuruma gönderilen hususların dikkate alınmasının gerektiği belirtilmiştir.

H.2.2.2.7. Ankara Ticaret Odası (ATO)'nun Konuya İlişkin Görüşleri

450 ATO'nun yazısında TABGİS ile aynı hususlar ifade edilmiştir.

H.2.2.2.8. İstanbul Ticaret Odası (İTO)'nun Konuya İlişkin Görüşleri

460 İTO'nun yazısında, takas komisyon oranlarının bankalar tarafından ortak belirlenmesinin bir kartel anlaşması olduğu ve satış noktası terminallerinde muhtemel teknolojik gelişmenin teşviki için muafiyet süresinin yine 2 yıla sınırlandırılması gerektiği, esas alınacak faiz oranlarının TCMB faiz oranı seviyesini aşmaması gerektiği, bahse konu komisyon oranının hesaplanmasında uygulanan gün sayısı başta olmak üzere bu kapsamda dikkate alınacak maliyet unsurlarının seviyesinin ve kaçınılmazlığının tarafsız bir kurul tarafından objektif bir şekilde belirlenmesinin doğru olacağı belirtilerek, bu konuda AB ülkelerindeki uygulamaların dikkate alınmasında yarar görüldüğü ifade edilmiştir.

H.2.2.3. BKM ve Bankaların Yetkilileri ile Yapılan Görüşmeler

BKM tarafından yapılan muafiyet başvurusu çerçevesinde, Raportörlerce BKM ve kredi kartı ihraç eden bankalardan -ilgili pazardaki payları da göz önüne alınarak-bazılarının yetkilileri ile görüşmeler yapılmıştır.

H.2.2.3.1. BKM Yetkilileri ile Yapılan Görüşme

470 BKM yetkilileri konuya ilişkin olarak; 2 yıllık muafiyet süresi dolmak üzere olduğundan, Kuruma bu sürenin uzatılması için tekrar başvuru yapma ihtiyacı duyulduğunu, 2004 yılında Kurumun kararı doğrultusunda oluşturulan ve takas oranlarını belirlemek için kullanılan formülün bugün de kullanıldığını belirtmişlerdir. Ayrıca, bu formülün 2004 yılında McKinsey Danışmanlık firmasına hazırlatıldığı, bugün takas oranlarının büyük ölçüde bu formül ile hesaplanmakta olduğu ve BKM Yönetim Kurulu'nda takas oranının ne olması gerektiği gibi konuların gündeme gelmediği ifade edilmiştir.

Öte yandan, BKM'nin yönetim ve hissedar yapısında muafiyet tarihinden sonra herhangi bir değişiklik meydana gelmediği, ancak bir sonraki toplantıda

480 (.....) temsilcisinin değişmesinin beklendiği, ayrıca yeni Yönetim Kurulu başkanlığı seçiminin yapılmasının düşünöldüğü ifade edilmiştir.

Yetkililerce, Kurumun verdiği 2 yıllık muafiyet süresince BKM tarafından bankalardan alınan verilerin güvenilirliği ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmadığı ifade edilerek, bunun nedeni olarak kendilerine tebliğ edilen Kurul kararında açıkça kendilerine böyle bir sorumluluğun yüklenmemiş olması gösterilmiştir. Kurul kararında 2 yıl boyunca verilerin güvenli bir şekilde elde edilmesi gerektiği yer almakla beraber, bu sorumluluğun Bankacılık Kanununda yapılacak değişiklikle BDDK'ya verileceği şeklinde bir anlayışın kendilerinde hakim olduğundan veri güvenliği ile ilgili bir çalışma yapma ihtiyacı doğmadığı, kaldı ki bankaların kurmuş olduğu bir anonim şirket olan BKM'nin, ortaklarının gönderdikleri verilere güvenmediğini söyleyerek denetim yapmaya başlamasının kendilerine pek olası görünmediği hususları ifade edilmiştir.

490 BKM yetkilileri veri güvenliği noktasında herhangi bir çalışma yapılmamakla beraber, 2004 yılında hazırlanan formüle esas teşkil eden verilerin elde edilmesinde bazı kontrol mekanizmalarının işletilmekte olduğunu ifade etmişlerdir. Şöyle ki; bankalardan istenen maliyetler danışman firma yardımı ile BKM'de gözden geçirilmekte ve gelen verilerin standart sapması hesaplanarak standart sapmanın dışında kalan verilere sahip bankalara, gönderdikleri veri setlerini kontrol etmeleri söylenmekte ve bu bankalar tekrar gözden geçirdikleri verileri BKM'ye yollamaktadırlar. Bu sayede ortalamadan sapan veriler formül hesabına girmemekte ve sınırlı da olsa bir denetim yapılmaktadır. Bankaların gönderdikleri verilere ilişkin bir denetim yapılması isteniyorsa, bunu en iyi şekilde bankaların mali denetimini yapan firmaların yapmasının daha doğru olacağı ifade edilmiştir.

500 Yapılan görüşmede, Raportörlerce, takas oranına esas teşkil eden formüle ait kalemlerde 2004 yılından itibaren gerçekleşen değişimin nedenleri sorulmuştur. BKM yetkilileri aşığıdaki hususları ifade etmişlerdir:

-Fonlama Gün Sayısı: Fonlama gün sayısı, 5464 sayılı Kanun'da yer alan "Hesap kesim tarihi ile son ödeme günü arasında 10 günden az bir süre olamaz" hükmünden dolayı 1 gün artmıştır. 2004 yılında 26,1 gün olan süre, bugün resmi rakamlar olmamakla birlikte, 27,3 güne çıkmıştır.

-Müşteri Hizmetleri ve Tahsilatlar: 2004 yılından sonra artan sahtecilik oranları gibi nedenlerle kredi kartı ile ilgili personel maliyetlerinde bir artış yaşanmış, ancak daha sonra uygulamaya konulan chip&pin sistemi ile birlikte bu oranda azalma meydana gelmiştir. Ayrıca elektronik ortamda yapılan tahsilatların artması ile birlikte azalma trendinin devam etmesi beklenmektedir. Bu oranın hesaplanmasında hangi maliyet kalemlerinin dikkate alınacağı bankalara ayrıntılı bir şekilde iletilmekte ve yalnızca kredi kartı ile ilgili personel ve diğer maliyet unsurlarının dikkate alınması istenmektedir.

520 -Otorizasyon: Otorizasyon işlemlerinin bugün tamamen elektronik ortama geçirilmesi ile birlikte maliyetler azalmaya başlamıştır.

-Sahtekarlık ve Exception File: Kredi kartı sahteciliği, 2000'li yılların başında Avrupa'da chip'li sisteme geçilmesi ile birlikte orada azalmaya başlamış, ancak henüz bu sisteme geçmeyen Türkiye gibi ülkelerde sahtekarlık oranı artmıştır. Bu dönem ülkemizde özellikle 2005 ve 2006 yıllarında hissedilmiş, ancak yukarıda da değinildiği gibi chip&pin sisteminin uygulanmaya başlaması ile birlikte sahtecilik oranlarında hızlı bir düşüş meydana gelmiştir. Bu düşüşün etkisi 2007 yılı oranlarında kendini göstermektedir.

530 BKM yetkilileri operasyonel maliyetlerin 2004 yılından beri azalmaya devam etmekte olduğunu, 2004'te % 0,709 olan operasyonel maliyetlerin 2007 yılında % 0,47'ye düştüğünü ifade etmişlerdir. Bunda kart sayısının artmasının etkili olduğu belirtilmiş ve burada esas üzerinde durulması gereken noktanın faiz oranları olduğu, takas oran hesabında kullanılan TCMB overnight faiz oranları yüksek seyrettiği için takas oranlarının da yüksek çıktığı aktarılmıştır. Son olarak, Avrupa'da uygulanan faiz oranlarının ülkemizde de uygulanması halinde, takas oranlarının Avrupa'daki ile neredeyse aynı seviyelere geleceği ifade edilmiştir.

H.2.2.3.2. Bankalarla Yapılan Görüşmeler

540 Dosya mevcudu bilgilere göre, Raportörlerin başvuru konusuna ilişkin olarak, bankaların yetkilileri ile yaptıkları görüşmelerde, özellikle takas komisyonunu oluşturan maliyet kalemleri üzerinde durulmuş, varsa bu kalemlerde meydana gelen değişmelerin nedenleri sorgulanmış ve BKM'ye gönderilen verilerin herhangi bir denetimden geçip geçmediği hakkında bilgi alınmıştır. Bu kapsamda fonlama gün sayısı, müşteri hesapları ve tahsilâtlar, sahtekarlık oranları ile BSMV konularında incelemelerde bulunulmuştur. Ayrıca bankalardan yukarıda bahsedilen maliyet kalemlerinin hangi yöntemlerle hesaplandığına dair ayrıntılı bilgi istenmiştir.

Raportörlerin bankaların yetkilileri ile yaptıkları görüşmelerde ele alınan konular aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

550

Veri Güvenliği ve Denetim

560 Bankalar tarafından BKM'ye gönderilen veriler takas komisyonunun belirlenmesinde kullanıldığından, doğru bir şekilde belirlenmesi önem taşımaktadır. Aksi takdirde abartılı veya yanlış gönderilen veriler takas oranlarının yüksek çıkmasına sebep olacaktır. Bu durumda, üye işyeri komisyon oranları yükseleceğinden, fiyatlar artacak; dolayısıyla bütün tüketiciler olumsuz etkileneceklerdir. Bu sebeple bütün bir ekonomiyi etkileyen takas oranlarının doğru bir şekilde BKM'ye iletilmesi gerekmektedir. Yapılan görüşmelerde BKM'ye iletilen verilerin herhangi bir denetim mekanizmasından geçmediği tüm bankalar tarafından ifade edilmiştir. Yalnızca bankaların tüm hesap ve işlemlerine ilişkin gerçekleştirilen genel denetimler söz konusu olup ekstra bir denetim yapılmamaktadır.

Fonlama Gün Sayısı

570 Fonlama gün sayısı iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm hesaplaşma¹ tarihi ile hesap kesim tarihi arasında geçen süre, ikinci bölüm ise hesap kesim tarihi ile müşteri tarafından yapılan ödeme günü arasında geçen süredir. Yapılan görüşmelerde bu sürelerin nasıl hesaplandığı ve ayrı ayrı hesaplanıp hesaplanmadığı sorulmuş, fonlama gün sayısında meydana gelen artışın nedenleri üzerinde durulmuştur.

580 (.....) (.....), (.....) (.....) ve (.....) (.....) hesaplaşma tarihi ile hesap kesim tarihi arasında geçen süreyi teknik zorluktan dolayı hesaplayamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu bankalar önce hesaplaşma tarihi ile ödeme tarihi arasında geçen süreyi bulmakta, daha sonra ikinci bölüm olan hesap kesim tarihi ile ödeme tarihi arasında geçen süreyi yasal sınır olan 10 gün olarak kabul etmekte ve bulunan toplam süreden çıkararak ayrı ayrı BKM'ye iletmektedirler. Örnek vermek gerekirse, A bankası tarafından hesaplaşma ve ödeme günü arasında geçen süre 27 gün olarak bulunmuş olsun. Daha sonra hesap kesim tarihi ile ödeme günü arasında geçen sürenin hesaplanması için ayrıca bir işlem yapılmamakta, asgari kanuni süre olarak uygulanan 10 günlük süre hesaplamaya dahil edilmektedir. BKM'ye ise hesaplaşma tarihi ile hesap kesim tarihi arasında geçen süre 17 (27-10=17) gün, hesap kesim tarihi ile ödeme günü arasında geçen süre de 10 gün olarak iletilmektedir.

590 Fonlama gün sayısının hesaplanmasına dair bankalar arasındaki farklılıklardan biri de tüm kredi kartı müşterilerinin ve kredi kartı işlemlerinin hesaplamaya dahil edilip edilememesi konusudur. (.....),(.....) A.Ş. ((.....)),(.....) ve (.....) A.Ş.'den oluşan (.....) A.Ş. ((.....).) ve (.....) kendilerinin tüm müşterileri göz önüne alarak değil, müşteriler arasından seçilen örnekler üzerinden fonlama gün sayısını hesapladıklarını belirtmişlerdir. Ancak bu konuda da bankalar arasında ortak bir hesaplama yöntemi bulunmamaktadır. Örneğin, (.....) her hesap kesim tarihinden 30 müşteriyi rastlantısal olarak seçerek hesaplama yaparken, (.....) bir tek hesap kesim dönemindeki müşterileri baz alarak hesaplama yapmaktadır.

600 (.....) A.Ş. ((.....)),(.....). ((.....)),(.....) A.Ş. ((.....)),(.....) ((.....)),(.....) A.Ş. ((.....)),(.....) A.Ş. ((.....)) ve (.....) tüm müşterilere ait kredi kartı işlemlerini hesaplamaya dahil ederek fonlama gün sayısını bulduklarını ifade etmişlerdir. Buna göre müşteriler tarafından gerçekleştirilen işlemler, alışveriş tutarlarına göre ağırlıklandırılmakta ve fonlama gün sayısı hesaplanmaktadır.

Fonlama gün sayısının artması konusunda bankalar tarafından ortak hususlar belirtilmiştir. Hesap kesim tarihi ile ödeme günü arasında geçen süreyi ayrı olarak hesaplayabilen bankalar bu sürenin 10 günden fazla olmasının sebebi olarak "grace period" olarak adlandırdıkları ve son ödeme gününü geçen faturalara 1-2

¹ Hesaplaşma tarihi, ihraççı ve kabulcü bankalar arasında gerçekleştirilen bir işlemdir ve alışveriş tarihi ile aynı günde gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla burada hesaplaşma tarihi yerine alışveriş tarihi de kullanılabilir.

08-06/63-20

610 günlük² faiz işletilmemesini ve son ödeme gününün hafta sonu veya bayram gibi resmi tatil günlerine denk gelmesini göstermektedirler. Böyle durumlarda son ödeme tarihi tatil gününün bittiği ilk iş gününde denk gelmekte ve 10 günlük ödeme süresi uzayabilmektedir. Bununla birlikte (.....) “grace period” uygulaması yapmadıklarını belirtmiştir.

Müşteri Hizmetleri ve Tahsilatlar

620 Müşteri hizmetleri ve tahsilatlar bölümüne ait maliyetler; şube maliyetleri, ATM cihaz maliyetleri ve çağrı merkezinde çalışan personel maliyetleri gibi kalemlerden oluşmaktadır. Genel olarak bankalar tarafından yapılan açıklamalarda ödeme kanalları arasında en maliyetli kalemin şube maliyetleri olduğu ifade edilmiştir. Müşterilerin büyük bir kısmının ödemeleri halen şubeler vasıtasıyla gerçekleştirilmesi maliyetleri artıran bir unsur olarak öne sürülmüştür. Diğer ödeme kanallarından (EFT, Otomatik Ödeme, ATM vb.) yapılan ödemelerin artması ile maliyetlerde düşüşlerin olabileceği ifade edilmiştir. Ortalama bir rakam vermek gerekirse şubeden yapılan ödemelerin maliyeti internetten yapılan ödemelerden 100 kat daha pahalı olduğu bankalar tarafından belirtilmiştir.

Sahtekarlık ve Exception File

630 Kredi kartı sahtekarlığı ve dolandırıcılığı nedeniyle uğranılan zararın takas oranlarına yansıtılması için bankalar kendilerine bildirilen bu tür durumları bir maliyet unsuru olarak BKM'ye iletmektedirler. Burada yer alan tutarlar Visa ve Mastercard gibi uluslararası kuruluşlara da bildirilmektedir. Yapılan görüşmelerde chip&pin uygulamasının yürürlüğe girmesi ile birlikte, sahtekarlık oranlarında ciddi azalmalar olduğu ifade edilmiştir.

Takas Komisyonlarından Doğan BSMV

640 2004 yılında BKM tarafından Kuruma yapılan muafiyet başvurusunda takas oranlarının belirlenmesinde BSMV bir maliyet kalemi olarak yer almamasına rağmen, daha sonra BKM tarafından Kuruma gönderilen yazıda, bankaların takas işlemlerinden elde ettikleri brüt takas komisyon gelirlerinin belli bir oranını (%5) BSMV olarak Maliye Bakanlığına ödedikleri ifade edilmiştir. Mevcut durumda takas komisyonundan doğan BSMV'lerin ayrı hesaplarda takip edildiği ve ödendiği tespit edilmiştir.

H.2.3. Takas Komisyonu Oluşturan Maliyet Kalemlerinin Hesaplanmasında Kullanılan Verilerle İlgili Olarak Bankalardan Elde Edilen Belgeler

Takas komisyon oranlarının BKM tarafından belirlenmesinde kullanılan formülü oluşturan maliyet kalemlerinin hangi yöntemler kullanılarak hesaplandığı, Raportörlerin BKM ve bankalarda yaptıkları görüşmelerde yetkililere sorulmuş ve konuya ilişkin ayrıntılı bilgi ve belgelerin Kuruma gönderilmesi istenmiştir. İstenilen bilgi ve belgeler ilgililerce süresi içinde gönderilmiştir.

² (.....) ve (.....) bu süreyi (...) gün uyguladıklarını ifade etmişlerdir.

650 Fonlama gün sayısının hesaplanmasına dair gönderilen belgelerden (.....), İş (.....), (.....), (.....), (.....), (.....) ve (.....)'ın gerçek veriler kullanarak hesaplama yaptıkları anlaşılırken; (.....), (.....) A.Ş., (.....) ve (.....)'ın tüm verileri kullanmayıp bir örneklem üzerinden hesaplama yoluna gittikleri anlaşılmaktadır.

660 Fonlama gün sayısının hesaplanmasına ilişkin bankalar arasında bir uygulama birliğinin olduğunu söylemek mümkün değildir. Nitekim, (.....) ve (.....) BKM tarafından ayrı ayrı istenen “hesaplaşma (settlement) tarihi ile hesap kesim tarihi arasındaki süre” ve “hesap kesim tarihinden ödemenin yapıldığı tarihe kadar geçen süre”yi ayrı ayrı hesaplayamadıklarını bildirirken; (.....), (.....), (.....), (.....), (.....) tarafından bu sürelerin ayrı ayrı hesaplanabildiği ifade edilmiştir. (.....) ile yapılan görüşmede fonlama gün sayısına ilişkin sürelerin ayrı ayrı hesaplanabildiği ifade edilmesine rağmen gönderilen belgelerden toplam fonlama gün sayısını hesaplayabildikleri anlaşılmaktadır. (.....) ve (.....) ise istenen gün sayılarından ilk kısmını hesaplamakta, ikinci kısmı 10 gün olarak kabul edip BKM'ye yollamaktadır. Bu süreleri ayrı ayrı hesaplayamayan bankalar önce işlem tarihi ile ödeme tarihi arasındaki toplam süreyi bulmakta, daha sonra ikinci kısımda istenen hesap kesim tarihi ile ödeme tarihi arasındaki süreyi kanuni zorunluluk olan 10 gün olarak kabul etmekte ve BKM'ye bu şekilde bildirmektedirler.

670 Yukarıda yer verilen açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, bankalar tarafından BKM'ye yollanan fonlama gün sayısına ilişkin veriler farklı şekillerde hesaplanmakta ve bir uygulama birliği bulunmamaktadır.

Fonlama gün sayısının artmasına yol açan sebepler ise bankalar tarafından; “grace period” olarak adlandırılan son ödeme tarihinden sonraki güne faiz işletilmemesi ve son ödeme tarihinin hafta sonu gibi tatil günlerine denk gelmesi sebebiyle ertesi güne sarkmaların olması şeklinde belirtilmektedir. Ancak “grace period” uygulaması bir zorunluluk değil bankaların müşterilere tanıdığı bir opsiyon olarak değerlendirilebilir.

680 Formülün ikinci kısmını oluşturan ve “Operasyonel Maliyetler” içinde yer alan “müşteri hizmetleri ve tahsilatlar” ile “sahtekarlık ve exception” dosyasının hesaplanması ile ilgili olarak bankalardan ödeme kanallarının dağılımı ve birim maliyetleri göndermeleri istenmiştir.

“Müşteri hizmetleri ve tahsilatlar” kısmı içinde şube ve gişe personel maliyetleri, ATM maliyetleri gibi unsurlar bulunmaktadır. Gönderilen veriler çerçevesinde yapılan tahsilat çeşitleri içinde en maliyetli unsur şubeden yapılan ödemeler olup internetten yapılan ödemeler ile şubeden yapılan ödemelerin maliyetleri arasında yaklaşık olarak 100 kat fark bulunmaktadır. Kredi kartı borç ödemelerinin büyük bir kısmının (% 50 den fazlası) halen gişelerden yapılması bu maliyet kaleminin yüksek çıkmasına yol açmaktadır.

690 Fonlama gün sayısının yükselmesine sebep olan faktörlerden birinin de ödemelerin son gününde yapılması olarak gösterilmiştir. Son ödeme tarihinde yapılan ödemeler genellikle EFT veya otomatik ödeme talimatı ile yapılan ödemelerden oluşmaktadır. Ancak bu tür ödeme kanallarının kullanımı halen

sınırlı sayıdadır ve yukarıda da değinildiği gibi ağırlıklı ödeme şeklini şubeden yapılan ödemeler oluşturmaktadır. Bu durumda fonlama gün sayısının ikinci kısmını oluşturan sürenin (hesap kesim tarihi ile ödeme süresi arasında geçen süre) daha düşük çıkması beklenebilir. Ancak bankalar tarafından yapılan açıklamalarda şubeden yapılan ödemelerin de büyük ölçüde son ödeme tarihinde gerçekleştirildiği ifade edilmesine rağmen, bu savı destekleyecek herhangi bir veri bulunmamaktadır.

700 “Sahtekarlık ve exception file” kısmı ise bankalar tarafından kendilerine ulaşan müşteri şikayetleri veya tespit edilen sahtekarlık işlemleri doğrultusunda hesaplanmakta ve Mastercard ve Visa gibi uluslararası kuruluşlara bildirilmektedir.

Takas işlemlerinden doğan BSMV'nin bankalar tarafından Maliye Bakanlığına ödenmekte olduğu ve bu konuda Maliye Bakanlığının da bir inceleme yürüttüğü ifade edilmiştir. Ödenen vergilerle ilgili olarak, bazı bankalardan, son 3-4 yıla ait ilgili dokümanlar elde edilmiştir.

H.3. Değerlendirme

710

H.3.1. Muafiyet Şartlarının Değerlendirilmesi

Teşebbüs birliği niteliğinde bulunan BKM'nin Yönetim Kurulu tarafından Şirket Ana Sözleşmesi'nin verdiği yetki çerçevesinde, takas komisyonu oranının belirlenmesi, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde fiyat tespiti içeren bir teşebbüs birliği kararı niteliğindedir ve uygulama Kanun'a aykırıdır.

BKM tarafından yürütülen takas komisyonu belirlenmesinde uygulanan formüle, muafiyet tanınabilmesi için, formül düzenlenmesinin denetimden geçerek doğruluğu kanıtlanmış, şeffaf, nesnel ve objektif verilere dayanan veri setine dayanması gerekmektedir.

720 4054 sayılı Kanun'un “Muafiyet” başlıklı 5. maddesi ile 4. madde kapsamında ihlal teşkil eden eylemlere muafiyet tanınması için gerekli şartlar ve muafiyetin ne şekilde verilebileceği düzenlenmektedir.

Muafiyet verilebilmesi için belirlenen 4 şarttan (a) ve (c) bentlerinde belirtilen hususlar, muafiyet başvurusunda yer aldığı şekilde, ödeme sistemlerinde ekonomik gelişmenin sağlanması ile üye işyeri-banka ve banka-kart hamili ilişkilerinde rekabet şartlarının ortak komisyon belirlenmesi dışındaki şartlarının sınırlandırılmamış olması nedenleriyle sağlanmaktadır. Ancak, (b) ve (d) bentlerinde yer alan şartların karşılanması için, belirlenen takas komisyonunun gerçek maliyetleri içermesi gerekmekte ve sistemin işleyişinin maliyet paylaşımı esasına göre yapılması gerekmektedir.

730

Konu hakkında verilen ilk kararda, maliyet paylaşımının gerçek maliyetler üzerinden belirlenmesi gereği uyarınca Kurul tarafından formülden bataak unsurunun çıkarılması ve fonlama maliyeti kısmında referans faizi olarak TRLİBOR yerine TCMB overnight faiz oranının kullanılması şartları getirilmiş ve BKM (daha doğru tanımlama ile bankalar) tarafından da karara uyulmuştur.

08-06/63-20

Dosya mevcudu bilgilere göre, yıllar itibarıyla, konuya ilişkin verilerin seyri aşağıdaki şekildedir :

<i>Maliyet Kalemleri</i>	<i>McKinsey Çalışması Öncesi Kullanılan Oran (2000-2004 Arasında)</i>	<i>McKinsey Çalışması Sonrası Kullanılan Oran (2004 Yılı Oranı)</i>	<i>Kurul Kararı ile Tanınan Muafiyet'ten Sonra Kullanılan Oran (2005 sonrası)</i>	<i>Mevcut Muafiyet Talebindeki Oran (2007 Verileri ile Hesaplanan Oran)</i>
<i>Fonlama gün sayısı</i>	25,00	26,10	26,60	27,30
<i>Fonlama faiz oranı</i>	Gecelik Faiz Oranı	16,31%	14,25%	17,36%
<i>Fonlama Maliyeti</i>	(gecelik faiz×25)/ 365	1,166%	1,038%	1,300%
<i>Müşteri hizmetleri ve tahsilatlar</i>	0,000%	0,305%	0,429%	0,333%
<i>Otorizasyon</i>	0,113%	0,052%	0,029%	0,018%
<i>Switch / routing/hesaplaşma</i>	0,160%	0,026%	0,022%	0,030%
<i>Sahtekarlık ve exception dosyası</i>	0,416%	0,046%	0,112%	0,087%
<i>Harcama itirazları</i>	0,033%	0,017%	0,004%	0,004%
<i>Batak</i>	0,105%	0,263%		
<i>Operasyonel maliyetler</i>	0,727%	0,709%	0,596%	0,470%
<i>Takas Oranı (BSMV Hariç)</i>	(gecelik faiz×25)/365+0,73	1,875%	1,635%	1,770%
<i>Takas Oranı (BSMV Dahil)</i>			1,720%	1,870%

740

Tablodaki verilerden de anlaşılacağı üzere, takas komisyonu formülünün işleyişinde belirlenen unsurlar bakımından bir değişiklik bulunmamaktadır. Bu unsurların takas komisyonu içerisinde maliyet kalemi olarak yer alması hususunda finansal sektör düzenleyici kurumlarından herhangi bir değerlendirmede bulunulmamıştır. Yapılan incelemeler kapsamında ise, mevcut veriler ışığında tüm formül bileşenlerinin maliyet kalemi oluşturduğu ve formüle yansımalarının doğru olacağı değerlendirilmesine ulaşılmaktadır. Öte yandan, Raportörlerce, BSMV etkisinin maliyet unsuru olarak formüle yansımalarına ilişkin olarak Maliye Bakanlığı Teftiş Kurulu tarafından inceleme yapıldığı, bu çerçevede, BSMV'nin doğrudan formüle eklenmesi yerine etkisi ile formüle yansıtılması ve bunun üzerinden verginin tahakkuk ettirilmesi gereğinin bankalara bildirildiği belirlenmiştir. Bu bilgilerden, BSMV'nin de bir maliyet unsuru olduğu değerlendirilmesine ulaşılmıştır. BSMV'nin banka bazında tam veya eksik ödenmesi, vergi sorunu olarak Maliye Bakanlığı denetiminde olup, formüle uygulanacak muafiyet kapsamında bir değişiklik yaratmamaktadır.

750

Maliyet unsurlarının incelenmesinde, yeni dönem içerisinde dikkati çeken hususlar; fonlama maliyetlerinde fonlama gün sayılarının artması ve operasyonel maliyetler içerisinde yer alan müşteri hizmetleri ve tahsilatlar kaleminde dalgalı seyir izlenmesi sonucu düşüşün yavaş olmasıdır.

760 Fonlama gün sayısının artışı bakımından öne sürülen makul görüş, Türk tüketicisinin kartlı alışverişte “homo economicus” davranışı göstermek suretiyle iki ayrı kart ve iki ayrı hesap kesim ve ödeme tarihi oluşturmak suretiyle kendisini maksimum olarak fonladığı şeklindedir. Buna göre hesap kesimi sonrasında harcamalar ağırlıklı olarak ilk 10 gün içerisinde yapılmakta ve fakat ödeme için en son gün beklenmektedir. Bunun yapılabilmesi için de elektronik ödeme imkanları ve düzenli ödeme talimatlarından yararlanılmaktadır.

770 Esasen, bankalarca fonlama gün sayısının artışı için gösterilen elektronik ödeme imkanlarının artması sonucu tüm kart sahiplerinin son ödeme gününde ödemede bulunması ile müşteri hizmetleri ve tahsilatlar kalemlerinin operasyonel maliyetler içerisindeki payının yüksekliği bir çelişki oluşturur görünmektedir. Çünkü elektronik ödemeler 1 birim maliyet oluştururken, şubeden ödemeler bankalar için 100 birim maliyet oluşturabilmektedir. Bankalar, bu konu hakkında şubeden ödemenin azaltılması çalışmalarının istenen sonuçları vermediğini ifade etmektedirler. Ancak, tüm bu ifadeler verilerin sağlığı hakkında şüpheleri gidermemekte ve toplanan verilerin bağımsız denetimden geçmesi ihtiyacını yine gündeme getirmektedir.

780 Fonlama gün sayısının artışı ile ilgili bu yeni dönemde gündeme gelen diğer bir neden ise bankaların “grace period” uygulaması yaparak, 1-2 gün geç ödemede bulunan müşterilerinden faiz tahsil etmemeleri olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca 5464 sayılı “Banka Kartları ve Kredi Kartları Hakkında Kanun” un 26. maddesinde yer alan “Hesap kesim tarihi ile son ödeme tarihi arasında on günden az bir süre olamaz.” hükmünün de son ödeme tarihinin hafta sonu, bayram gibi tatil günlerine gelmesi halinde fonlama gün sayısını artırdığı yetkililerce ifade edilmiştir. Ancak, bankaların hesap kesim ve son ödeme günlerinin uygulanmasında sabit tarihler belirlenmesi yerine gün kaydırması yapma imkanının bulunduğu ve hesap kesim tarihinin öne alınarak 10 günlük sürenin tatil dönemine rastlamasının engellenebildiği tespit edilmiştir.

790 Bankalarca kart müşterilerine bu şekilde ekstra imkanlar tanınmasının nedeni, bu uygulamaların toplu olarak takas komisyonu formülüne aktarılması ve sistem aracılığıyla sonuçta üye işyerlerine ve dolayısıyla tüm tüketicilere maliyetlerin yüklenmesi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu uygulamanın tüketicilerin rekabet sınırlamasından zarar görmemesi ve gelişmenin sağlanması ile çeliştiği değerlendirilmektedir. Banka ve Kredi Kartları Kanunu’nda yer alan düzenleme ile getirilen asgari sınırı aşan ödeme uygulamalarında bulunmak bankalar bakımından mümkündür, ancak bu uygulamaların maliyetlerinin de ilgili bankalar tarafından karşılanması ve rekabet maliyetlerine rekabeti yapanların katlanması gerekmektedir. Mezkur kanun düzenlemesi ise fonlama gün sayısını artırıcı bir etkiye sahiptir. Ancak uygulanan politika gereği belirlenen 10 günlük asgari ödeme süresinin, takas komisyonu formülünün fonlama gün sayısının belirlendiği kısımina etkisi bu yasal süreyi aşmamalıdır. 10 günlük ödeme süresinin tüm kredi kartı kullanıcıları tarafından 10 günden fazla uygulandığını söylemek veri güvenliğine gölge düşürdüğü gibi, uygulamanın sistemin maliyet yapısının azaltılması yönünde yapılmadığını da ortaya koymaktadır. Bu nedenle muafiyete konu olan formülde fonlama gün sayısının belirlenmesinde, ödeme süresi

800

fonlama gün sayısının azami 10 gün olarak hesaplanması gerekmektedir. Mevcut uygulama bakımından bu sürenin 10,2 gün olarak uygulandığı belirlenmektedir. Muafiyetin verilmesi bakımından fonlama gün sayısının hesabında ödeme günleri bölümünün azami 10 gün olarak hesaplandığının Rekabet Kurumu'na tevsik edilmesi gerekmektedir.

810 Yukarıda açıklanan bileşenler ile oluşan takas komisyon oranı, BKM tarafından kamuoyuna açıklanmamaktadır. Bu durum işlemde açıklık ve şeffaflık ilkesi ile çelişmektedir. Bu tür bir açıklama yapılmamasının ticari sır gerekçesi ile değerlendirilmesi de mümkün değildir. Çünkü burada, esasen rakip konumunda olan bankalar birlikte oranı belirlemekte ve kendileri için üye işyerlerine uygulanacak olan maliyet unsurlarını öğrenmektedirler. Bu bilgi kendisine üye işyeri komisyonu uygulanacak olan üye işyerleri tarafından da bilindiği takdirde, maliyetlerin biliniyor olması sayesinde, üye işyeri komisyonları bankalarla daha rekabetçi şartlarda belirlenebilecek ve bu sağlıklı rekabet ortamı sonucunda da piyasa şartlarında oluşacak üye işyeri komisyonları ile genel fiyatlar düzeyinin olumlu etkilenmesi söz konusu olacaktır. Konunun dünya uygulamalarına bakıldığında da, Visa ve Mastercard'ın ülkeler arası takas komisyonu oranlarını açıkladıkları ve böylece şeffaflık sağladıkları görülmektedir. Aynı uygulamanın 820 ülke çapında yapılması bakımından da bir sorun bulunmamaktadır. Bu şekilde bilgi asimetrisinin de önüne geçilebilecek ve özellikle ülkemiz bakımından tüketici haklarının da korunması sağlanabilecektir. Diğer yandan bu şeffaflık uygulaması, bankaları da yanlış eleştirilerden koruyabilecektir. Ülkemizde kredi kartı faiz oranları ve üye işyeri komisyon oranları hakkında bu bilgi asimetrisinden kaynaklanan bir bilgi kirliliği bulunmakta ve kimi oda ve tüketici kuruluşları dahi yanlış değerlendirmelerle, yanlış sonuçlara ulaşabilmektedirler. Dosya kapsamında görüş istenmiş olan tüketici birlikleri ve odalardan gelen görüş ve önerilerin eksik ve zayıflığı, yanlış bilgilenmenin de bir sonucu niteliğindedir. Takas komisyonuna bu aşamada muafiyet tanınması bakımından, genel olarak 830 tüketicilerin ve dosya özelinde üye işyerlerinin rekabet sınırlamasından en az zarar görmesi için, o an itibarıyla uygulanmakta olan takas komisyonu oranının BKM'nin internet sitesinde kamuoyuna duyurulması şartının getirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

H.3.2. Muafiyet Süresinin Değerlendirilmesi

840 Dosya konusu formül hakkında Kurul'un 4.1.2006 tarih, 06-01/9-4 sayılı kararı ile ortak takas komisyonu uygulamasına 18.11.2005 tarihinden itibaren iki yıl süre ile muafiyet tanınmasına karar verilmiştir. BKM tarafından uygulanan takas komisyonu oranının belirlenmesi işlemine yönelik olarak muafiyetin 2 yıl olarak sınırlandırılması, düzenleyici kurumlar tarafından bu sistemin denetleneceği öngörüsüne dayanmıştır. Bu konuda ilgili kurumlara görüş yazıları gönderilmiştir. Ancak, dosya mevcudu bilgilerden, geçen sürede "Takas Komisyonu" sisteminin işleyişinin denetimi hakkında düzenleme yapılmadığı tespitine ulaşılmıştır. Bu çerçevede, o dönem kararının alınmasına yönelik öngörünün gerçekleşmediği sonucuna varılmaktadır.

Diğer taraftan, kamu denetimi gerçekleşemese dahi verilerin güvenliğinin bağımsız denetim ile de sağlanabileceği -ki bu durumda talep edilen süresiz muafiyet verilebilecektir- ilk muafiyet kararının gerekçesinde belirtilmiştir. Buna karşın, BKM yetkilileri kararın sonuç kısmında yer almadığı gerekçesi ile konuyu 850 gündeme almadıklarını belirtmişlerdir. Esasen, bankaların zaten bağımsız denetimden geçiyor olmaları nedeniyle, bu kalemlerin de denetim içerisine alınmasının bankalar bakımından sorun doğurmayacağı değerlendirilmektedir. Ancak, dosya mevcudu bilgilere göre, ilgili pazarda hem kabulcü (acquirer) ve hem de kart çıkarıcı (issuer) pazarlarında yüksek yoğunlaşma oranları bulunmaktadır. İlk 6-7 bankanın pazar payları toplamı %90'ı aşabilmektedir. Ayrıca, büyük bankalarda dahi algılama ve uygulama farklılıkları bulunabilmekte, bu durum küçük bankalara doğru inildikçe daha da artmaktadır. Bu çerçevede, -takas komisyonu formülünün işlem hacimlerinin ağırlıklı ortalamalarına dayanması nedeniyle- sistemde yıl sonları itibarıyla pazar payları toplamı %90'ı 860 oluşturan ilk 6-7 bankanın bağımsız denetimden geçen verilerinin formülde kullanılması daha doğru sonuçlar verebilecektir.

Dosya mevcudu bilgilere göre, bağımsız denetim periyodunun yılın Ocak-Mart döneminde gerçekleştiği ve 2009 yılı itibarıyla bu denetimin gerçekleştirilebileceği BKM yetkilileri tarafından ifade edilmiştir. Bu nedenle tanınacak muafiyetin süresinin kısa tutulması gerekmektedir. Esasen takas komisyonu formülü uygulamasına muafiyet tanınmasında ana sorun, formüle sağlanan verilerin güvenilirliğinin denetimden geçirilmek suretiyle sağlanmasıdır. Bu sorunun aşılmasının zaman alacak olması nedeniyle, mevcut uygulamanın hukuki 870 güvenliğinin askıda bırakılmaması bakımından bu haliyle de olsa, yukarıda belirtilen şartların yerine getirilmesi ile muafiyete tabi olduğunun tespit edilmesi, ancak muafiyet süresinin kısa tutulması ile de sistemin düzeltilmesinin kontrol altında tutulması gerekmektedir.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

1. Bankalararası Kart Merkezi A.Ş.'nin Yönetim Kurulu kararlarıyla ortak takas komisyonu belirlemesinin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun kapsamında bir teşebbüs birliği kararı olduğuna ve Kanun'un 4. maddesinin (a) bendine aykırılık oluşturduğuna,
- 880 2. Kartlı ödeme sistemleri pazarının kendine özgü koşulları nedeniyle, birlikte takas komisyonu belirlenmesi faaliyetinin, bazı koşulları sağlaması halinde Kanun'un 5. maddesi kapsamında muafiyetten yararlanabileceğine, ancak şu anda uygulanan haliyle bu koşulların gerçekleşmediğine,
3. Çok taraflı takas komisyonu uygulamasına Kanun'un 5. maddesi kapsamında muafiyet tanınabilmesi için, BKM tarafından uygulanmakta olan formülde, fonlama maliyeti bölümünde kullanılan fonlama gün sayısının hesabında ödeme günleri bölümünün azami 10 gün olarak hesaplanmasının ve formül sonucunda oluşan BSMV etkisi dahil toplam oranın BKM'nin internet sayfasında

08-06/63-20

890 yayınlandığının Rekabet Kurumu'na 15 gün içerisinde tevsik edilmesi halinde muafiyet tanınacağına,

4. Muafiyetin süresinin, takas komisyonu formülüne bankalarca sağlanan verilerin bağımsız denetimden geçmesi ile oluşacak veri güvenliğinin henüz sağlanamamış olması nedeniyle, 3. maddede belirtilen şartların yerine getirildiğinin tevsik edilmesinden itibaren 15.4.2009 tarihine kadar belirlenmesine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.